

**МАКЕДОНИЈА** излиза за сега веднѣжъ на недѣлѣтъ въ сѣботѣ. — Цѣна придоплата за годишъ 4 бѣлы меджидиѣта за въ Цариградъ, а петъ за по възъ на всякъдъ — за шестъ мѣсеца 2 1/2 за въ Цариградъ, а за по възъ на всякъдъ 3. — За три мѣсеца 1 1/2 бѣло меджидиѣ за всякъдъ.

# МАКЕДОНИЈА

ЛИСТЪ ЗА ПОЛИТИКА, КНИЖЕВНОСТЪ И ТЪРГОВІЯ.

Καλὸν πρῶτα νὰ σαλεύῃ τις ἀπὸ τὰς ἀρχάς τοῦ, ὅταν εἴται ὁρθαί.

Писма не освободены отъ пощенскъ платжъ и паричванія за вѣстники не сѣдрузени съ придолатж-тж не сѣ приѣматж.

Подписка-та на спомощес чованіята става въ Цариградъ при Редактора и издателя на **МАКЕДОНИЈА** П. Р. Славейкова при *Одунъ-Калижъ* № 68. Стати и писма за общеполезны работы помята сѣ безъ платжъ, а за частны извѣстія плаща сѣ по 2 гр. редѣтъ, а кога сѣ повтори по грошъ.

Подписка на спомоществованія ставатъ при опредѣленъ по възъ настоятели, които и отговарятъ за вѣстникѣтъ.

## ЦАРИГРАДЪ, 19 Априлѣй.

Утрѣшното слѣнце ще блѣсне и ще освѣтли най-знаменитѣтъ и най-хубавѣтъ въ цѣлѣтъ годишъ день; утрѣ ще настане онзи славенъ празникъ, когото деветнаесетъ вѣкове свѣтъ-тъ прослави тържественно, за въспоминаніе на най-великото събитіе въ исторіѣ-тж на земѣтъ и на небесата.

Тойзи день е въ който свѣтлинѣ-тж въстържествува надъ мракъ-тъ, правдата надъ неправдѣтъ, милость-та надъ мстѣтъ и свободата надъ рабството. Тойзи день е, въ който човѣческиятъ родъ, развързанъ отъ оковѣтъ на тъмнѣтъ власть, освани мрачнѣтъ прѣдѣли на тѣлѣніето си въ мѣлѣтъ на прѣдразсѣдоцитъ и трѣгнѣ по дири-тъ на вѣчно-блѣщащето слѣнце — Евангеліето; този е деньтъ отъ който настанѣ **НОВОТО ВРѢМЕ**, ковата епоха въ животѣтъ на народѣтъ.

Деветнаесетъ вѣка сѣ допѣлѣтъ отъ когато сѣ въскръсаніе-то на Спасителя на свѣтъ-тъ въскръснѣ и най-блѣстателната идея на *общото равенство, братство и свобода*. Но ето че и до сега още тя не е съвършено въстържествувала, и до този часъ все още миръ-тъ, любовь-та, равенство-то и правда-та не сѣ на пѣлно възстановены на всякъдъ по земѣтъ.

Въспоминаніето прочее на това славно събитіе, при тържественно-то празнуваніе на утрѣшнѣ-тъ знаменитѣ и **ВЕЛИКЪ-ДЕНЬ** не може да не въздушеява всякого човѣка съ онѣзи високи, благородни и свѣты чувства, които е самъ Богъ насадилъ въ непроницаемѣтъ и тайнѣтъ храмъ на човѣческиятъ бытъ; не може да не насърча всякого човѣка къмъ онзи славенъ подвигъ въ борбѣтъ на Спасителѣтъ тѣзи идеи за да побѣди мрачнѣтъ свои противники — борба която въ разстоиніето на толкозъ столѣтія непрѣстанно сѣ е пропѣсѣла по всичкѣтъ свѣтъ отъ странѣ въ странѣ, отъ народъ въ народъ, и която на послѣднѣ е посѣтила и смиреннѣтъ кѣтъ на нашѣтъ народъ.

Дванадесетъ цѣлы години сѣ отъ какъ нашѣтъ народъ води жестока и упорна борба съ тѣзи които му отричатъ равенството даже и прѣдъ олтаря на Вышняго, още и въ името на Того, който е прѣдалъ себе си на смъртъ за това спасително начало; но при всичкѣтъ завоеванія, които е той вече направилъ въ тойзи подвигъ, борбата още не е свършена, врагѣтъ още не е побѣденъ и отъ това намъ прѣдлежи и за напредъ още борба и може би и по-трудна и по-тежка. Но нека не упивамъ, нека сѣ не отчайвамъ; борбата неистощава, борбата съживява. "Такъвъ е судбината на човѣка, казува единъ писателъ, съ борбѣ той става, съ борбѣ добива уломѣтъ хлѣбъ, съ борбѣ одържа той своѣ-тъ самостоятелность.....; борбата е съдържаніе на животѣтъ. — Главнѣтъ законъ въ народнѣтъ животъ такожде е — борба. Съ борбѣ-тж човѣчество-то ще дойде до своѣ-тъ цѣль."

Нека убо тая мѣсль нѣ утѣшава за сега въ неволното ни още положеніе; та нека ни насърчи въ прѣдѣлѣщѣтъ още по-двигъ. Нека сѣ въздушеимъ, съ всичкѣтъ-тъ жаръ на онзи божественъ пламѣтъ на о-течестволубіето; нека просвѣтимъ умо-вѣтъ си въ правдѣтъ и законность-тъ, и да трѣгнемъ въ пѣтъ-тъ си все по-крѣпко и по-твърдо. Никаква назадинѣска мѣсль, никаква чѣрта на слабость, нека ни не спира да стоимъ тамъ дѣто сѣмъ сега. "Напредъ, напредъ!", нека бѣде нашѣтъ

новъ и вѣченъ девизъ.

Нека забравимъ онѣтъ врѣмена на нашето безвѣстіе, а отъ това и на нашѣтъ застойность и назадинѣчаніе; нека възимѣмы довѣріе въ самы себе си: малѣтъ за сега резултатъ на борбѣтъ ни — въскръсаніето на народното ни име, нека ни укрѣпи и насърчи за по-пѣтъ-тъ. Само съ довѣріе въ себе си, нѣтъ можемъ да отговоримъ на высокото онѣтъ желаніе което изразява Правителство-то ни за да уредимъ вътрѣшнѣтъ си отношенія къмъ власть-тж, да сѣ свѣржемъ по-тѣсно съ съжителнѣтъ намъ Османскѣтъ народъ, за да утвърдимъ взаимното си отечество; и тѣтъ да отговоримъ до-стоинно на тѣзи изискванія, които ни налага духѣтъ на днешнѣтъ вѣкъ, както и бройтъ на цѣлѣтъ Българскѣтъ народъ.

Съ тѣзи въззванія като честитѣмъ на читателѣтъ и сънародникѣтъ си наставаніето на свѣтлѣ-тъ празникъ на Въскресеніето Христова, вѣсто посѣщеніе отъ насъ, нѣтъ желаемъ да быгы посѣтили, прѣтъ тѣзи свѣтлѣ дни, онѣзи възвышенны чувства, които набавя топлата вѣра въ Спасителя на човѣческиятъ родъ, пѣлно до-вѣріе въ себе си, твърда-та надежда въ единъ по-добъръ бѣдущность и трайно-тъ любовь къмъ вѣчно онова което прави честитъ и благоденствующъ всякой народъ.

## ПОЛОЖЕНІЕТО.

Honni soit qui mal y pense.

### г) Сърбитѣ и Хърватитѣ.

Великата и общата цѣль на всѣтъ народы, които съставятъ човѣческиятъ родъ е, да изравнятъ сиошеніята си помежду си тѣтъ што да сѣ отбѣгне всяко обѣсценуваніе между тѣхъ, и така да сѣ произведе величественното въстържествуваніе на общѣ-тъ миръ. Тазъ цѣль трѣба да занимава толкозъ повече народѣтъ които населяватъ балканскѣ-тъ полуостровъ, понеже тѣ сѣ много повече изложени на едно подобно обѣсценуваніе поради аномалното положеніе което сѣтъ завзели единъ спрямо други, и отъ о-ще по-големѣтъ заплѣтаніе на тѣхнѣтъ интересы, които колкото сѣтъ тѣсни, толкозъ повече носятъ отличителнѣтъ-тъ си характеръ.

Но кой е пѣтъ-тъ по който могатъ тѣзи народы да стигнатъ до реченѣтъ цѣль, сир. до тамъ дѣто да искоренятъ всичкѣтъ причини за между-особни распри и борбы? Нѣтъ мыслимъ че единственнѣтъ-тъ пѣтъ, самото сѣрдѣство за това е: да сѣ оставятъ на всякой народъ непо-кѣтнѣтъ тѣзи му правдини които изисква неговата цѣлоукупность; както и всякой народъ да извади отъ умѣтъ си онѣтъ злонамеренѣтъ идеи, да съспѣва съжителнѣтъ-тъ и съсѣднѣтъ-тъ нему народъ, та сѣ това да възвыши ужъ себе си; тѣтъ и това дѣто да сѣсили да прѣтопѣва чужды народы за своето ужъ увеличеніе. Османскѣтъ народъ за това само прѣоблада и сѣ одържа, защото бѣше до послѣднѣтъ врѣмена незаразенъ съ тѣзи идеи; и ще сѣ държи той и ще прѣобладава додѣто о-става чуждъ отъ неѣтъ. Напротивъ шо из-лѣзе отъ хылядогодишнѣтъ стремленія и усилія на погрѣчениѣтъ Византѣскѣтъ имперіѣ да осѣществѣи тѣзи химерическѣ идеи? Нищо друго освѣтъ кървавы борбы, и взаимны съспиванія; на и тогазъ даже когато обстоятелствата и положеніето дадохъ надмощность на грѣцкѣ-тъ елементъ, и тогазъ когато наследницата и вѣрната послѣдователницѣ на тѣзи Византѣскѣтъ политикѣ церковно-политическа власть на Цариградскѣтъ патріархѣ

сѣ мыслиа че е вече постигнѣла тѣзи цѣль и е неправѣла или е въ пѣтъ-тъ да направѣ грѣцы всичкѣтъ православны, ето единъ вѣтрѣцъ подухнѣ, и сичкѣтъ голѣмы надежды на Грѣцѣтъ ряхнахъ сѣ невзвратно въ Черно море и Бѣло и отъ 16 миліона смѣтавшѣ-тъ сѣ грѣцкѣтъ народъ останѣ сѣ суха соха на голъ токъ.

Послѣ това може ли да сѣ надѣе че ще бѣде по-честита въ своитѣ домогванія тая мисія която зема на себе си Българското правителство и всичката пѣгова званична кліентѣла, наедно съ онѣтъ измѣнници на чистонароднѣтъ интересы вѣстникѣри, што сѣ най-прѣдателскѣ начинѣ да съспѣи нашѣтъ цѣлоукупность и тѣтъ да сѣ доставѣи исклучително надмощіе надъ всѣтъ други народы въ Балканскѣтъ полуостровъ? И имали онѣзи не обходими прѣимущества за задѣтъ-тъ която въ самообѣсценіето сѣ мыслиа че сѣ е задалъ; и способенъ ли е за извършваніето му малѣтъ-тъ тойзи и тѣтъ тежко поцѣпеннѣтъ въ себе си народъ, когото не е още въ състояніе да разгледа самостоятелно и зрѣло да обмысли безисходнѣтъ-тъ тозъ пѣтъ а може би и бездѣлнѣтъ пропасть къмъ която го тласкатъ властолюбивѣтъ и непроницаемы политикѣ отъ градѣтъ между Дунавъ и Савѣ?

Тая безразсудна мисія, която зема на себе си Сръбското правителство неможе освѣтъ да посели най-големѣтъ, не-довѣріе въ Българскѣтъ народъ къмъ него, и не може да го не турѣи въ силна оппозиціѣ противу неговѣтъ стремленія; за-щото и нѣтъ вече можемъ да чувствува-мы, какво подкопаніе на народѣтъ ни цѣлоукупность е това което вършатъ тѣ, и каквы гибелны слѣдствія за нашето народно съществуваніе ще възима обезбѣгараніето на тѣзи странѣ, на тѣзи първа люлка и якъ подпоркѣ на Българщинѣтъ — Македоніѣ. Да останемъ прочее равнодушны къмъ тѣзи убійственѣтъ за насъ постѣпкѣ на Сръбскѣтъ пропагандѣ, то ще кажѣ датуримъ самы на себе си рѣкѣ, нѣщо което Българскѣтъ народъ, додѣ има свѣтъ въ главѣ-тж си, никага нѣма да го направѣи.

Та не смѣ ли и нѣтъ народъ както и Сърбитѣ, нѣмамы ли и нѣтъ независимѣтъ исторіѣ както и тѣ, и нѣмамы ли и нѣтъ право да живѣемъ съ свой самостояте-ленъ животъ както и тѣ? Отъ гдѣ прочее у тѣхъ това посягѣтелство врѣтъ нашето мирно съществуваніе? Шо искатъ и шо търсятъ тѣзи тѣхны агенты и мисіонеры по Македоніѣ, да примамватъ сѣ пары и сѣ книги Българитѣ за да ги от-народватъ? и по кое историческо право сѣ допушатъ да прѣименуваѣтъ Македоніѣ, туй отъ незнапѣтны вѣкове увардено име, съ химерическѣтъ тѣхнѣ *Старѣ Сърбіѣ*? Кога е была тѣ млада, и колко врѣме е младавала и сега вече е одѣрѣла та е станѣла *Стара Сърбіѣ*? Было е нѣкога врѣме когато младата днешна Сърбіѣ е была *Стара Българіѣ*, по кой бы сѣ въздържалъ отъ смѣхъ ако бы разбралъ за такъвъ нѣтъкон извѣяны претенціи у Българитѣ врѣтъ тѣзъ земѣ? По ето съсѣднѣ-тъ наши братія не само претендуваѣтъ врѣтъ Македоніѣ, но и заволяли сѣ съсѣтъ все силѣ да работѣтъ за да ѣхъ направѣтъ Сърбіѣ. На иматъ още и безочля-вость-тж да нѣтъ лѣстѣтъ и да нѣтъ засѣпѣ-ватъ сѣ онова ипокритическо прѣструваніе и сѣ вѣроломнѣтъ голы увѣренія, че тѣмъ насърдѣ имъ друго нищо не лежало ос-вѣтъ да възстановѣтъ сѣгласіето между народѣтъ на Балканскѣтъ полуостровъ! Сѣгласіе? Не, и тысяща пѣти не. И то-

ва могатъ да го видѣтъ най-добрѣ Българскѣтъ дипломаты, ако не сѣ съвѣстѣтъ осѣпѣны въ самообѣсценіето си, че отъ когато ги е тѣхъ възблѣзило да сѣ на-мѣстѣтъ като куковницѣ въ чуждо гнѣздо, отъ тогазъ тѣ сѣ повече отчуждили отъ себе си съсѣднѣтъ си братскѣ народы, отъ тогазъ ямата на раздвоеніе-то между Сръбскѣтъ и Българскѣтъ народѣ остава все по-големѣтъ и по-големѣтъ и заплашва сѣ ново взаимно опрѣпастеніе.

Най-строгата правда, — най-чистата искренность и най-невинното обхожданіе единъ къмъ другъ може само да ни прѣ-дупази отъ между-особно обѣсценуваніе, и спорѣтъ това, ако и да знаемъ, че въ Сърбіѣ *народѣтъ* немисли всичко онѣтъ, което мыслятъ своекористнѣтъ му първенци, нѣтъ пакъ не можемъ да не жалѣмъ дѣто Българското правителство е трѣ-гнѣло по единъ пѣтъ, когото прави непа-вистѣтъ народѣтъ отъ който тѣ пропѣ-хождатъ и не само на Българитѣ, но и на самытъ му едноплеменницѣ въ Херцего-винѣ, Боснѣ и Хърватско.... И отъ това твърдѣ е обидно и за жаленіе достойно дѣто двама трима сръбскѣ велможи сѣ по-слѣдователѣтъ си, въ узсѣкѣтъ, исклучи-телиѣ политикѣ коѣ-то слѣдуваѣтъ, ис-катъ да жертвуваѣтъ интересы-тъ на два братскѣ народа въ ползѣ на единъ са-мо градъ!

И кой може да забѣши и кажѣ, че то-ва не е тѣтъ? Въпросѣтъ за желѣзнѣтъ пѣтица въ Османскѣтъ имперіѣ дойде да открие съвършено това което до се-га можахъ да потуляѣтъ. И напѣтнѣтъ ка-кво видѣхмы нѣтъ слѣдъ отхожданіето на Даудъ-пашѣ въ Вѣкъ? Шоѣтъ дочухъ сръб-скѣтъ вѣстникѣри, че желѣзнѣтъ-тъ пѣтъ ще сѣ направѣ прѣтъ Българіѣ — Хер-цеговинѣ — Боснѣ и ще отидѣ да сѣ съ-единѣи съ желѣзнѣтъ пѣтица въ Хърват-ско, сир. като дочухъ че ще сѣ напра-ви прѣтъ сѣрдѣцето на двата едноплемен-ны народы, за да ги свѣрже по-добрѣ за да обѣединѣи интересѣтъ имъ и за да ги въздигне колко годѣ, тозъ часъ сѣ на-мръщѣхъ и сѣ негодование скочихъ та сѣ безразсѣдны обявленія и сѣ карикатурны манифѣстаціи хванѣхъ да заплашваѣтъ свя-тото дѣло на мирѣтъ и на образованіе-то! и то всичко, защото тозъ пѣтъ не щѣлъ да стане прѣтъ Бѣлградъ, за да насыти корыстолюбіето на нѣтъколичина сръб-скѣ Господіе, които толкозъ съмопѣдан-но колкото и смѣнно сѣ исперѣхъ да сѣ издаваѣтъ за нѣтъкавы сѣ прѣдставители на всичкѣтъ народы въ Балканскѣтъ-тъ по-луостровъ! И не е ли была отдавна лежа-ла на сѣрдѣцето на тѣзи Господіе тая мър-зѣка завистъ? Да ли не е това което ги на-кара да сѣ отнесѣтъ тѣтъ прѣдателскы къмъ съплеменницѣтъ си отвѣдъ Савѣ? Ей. Отдавна сѣ прѣсмѣтали тѣ, че въ тѣ-зи имъ честолюбивы замысли никой другъ не ще имъ бѣде толкозъ на рѣкы колко-то Маджаритѣ, и за туй като прѣтрѣхъ всичкѣтъ, и най-свѣтѣтъ чувства на брат-скѣ любовь и свѣстно самосѣзнаніе, въ-спрѣхъ всичкы униженія само и само да приласкаѣтъ на своѣтъ странѣ гордытъ пѣщенскы магнаты! Въ името на това гнусно своекорыстіе тѣ не само не по-дадохъ никакво нравственно поддържаніе на своитѣ братія въ Хърватско и Южнѣ Унгаріѣ, но имѣхъ подлото и жестоко сѣр-дѣце и да възрѣкѣплѣщѣтъ и да просла-вѣтъ въсторжествуваніето на Маджаритѣ, като сѣ считахъ за честитѣ и до тол-козъ ако сѣ това прѣдателско поведѣніе можахъ да извѣкѣтъ единъ поне ласка-телиѣ думѣ отъ маджарскѣтъ вѣстникѣри: че Маджаритѣ нѣма да прѣбѣтъ на

испълни своите задачи на Балканския полуостров! Колко жалост ни обзема, когато си свътим за всички онѣзи горди отблъскания които правеше сърбското вѣстникарство и една част отъ сърбскитѣ писатели къмъ Хърватитѣ, които направиха невяроти усилия и голѣми пожертвования за да смалятъ колкото бѣвъзможно прѣчкитѣ, между двѣтъ страни, които Сърбитѣ съ най-безразсѣдлив дързост и по своекорыстие трупахъ издѣнь въ дѣнь все повече и повече!

А какво да каже нѣкой на това що гледа какъ тѣзи политики, когато отъ една страна тѣй безжазостно, както и безмысленно, прѣдадохъ една част отъ собствениятѣ си народъ на расхищение на Маджаритѣ, отъ другѣ, тѣ сами ся впусиха да расхищаватъ другъ единъ братскый и съседенъ народъ — Българскый-тѣ. Съ каквѣ ачност сѣ нападнахъ тѣ сѣверо западнитѣ страни на наше-то отечество! какъвѣ напѣви сѣ си дали тѣ да правятъ Сърби онѣзи които не сѣ были никога таквыз! оставивше свойтъ народъ и своитѣ страни, тѣ сѣ домогватъ да правятъ Сърбскѣ Държавѣ отъ чуждѣ народъ и въ странѣ дѣто тѣ сѣ за чужденцы познати! Не е ли това дѣла-бока политика? Но тежко и горко на този народъ на който животътъ ще зависи отъ таквызи веленящи дипломаты на Бѣлий-тѣ градъ. Политиката който водятъ тѣ, безъ обниение го казуваме, не може да не дочака горестны сетинны.

Злочеста е оназъ година, злочестъ онзи дѣнь и часъ когато сърбското правителство, като поиска да трѣгне самостоятелно въ пѣтъ-тѣ на свѣто напредѣние, разгряхъ прѣдъ себе си най-крѣвѣтъ страницѣ на своитѣ исторіи, и по нескѣ състави програмѣтъ си. Царстваніето на Душана силней съ поройнитѣ му завоеванія въ Македоніи не прѣдстави освѣтъ едно отъ онѣзи многобройны въ исторіи появения, които означаватъ кыпаніето на силитѣ въ единъ народъ, което друго не докарва освѣтъ като излизатъ вѣнъ отъ това въ което сѣ прибрали да ся угасятъ сами по-скоро. Това не е бывало само съ Сърбитѣ при Душана, то е ставало и съ много други народы, когато завоевателитѣ имѣ царѣ сѣ ги искарвали вѣнъ отъ природнитѣ условия на народнитѣ имѣ животѣ, и това нѣй можемъ твърдѣ праведно да наречемъ прѣвъ *симптома на прѣзрѣваніето* на единъ таквъ народъ: истото съгледуваме нѣй и въ исторіи на нашій народъ при завоевателитѣ Крума, Симеона и Ясена II-го. Но колкото за праотцитѣ ни, които не сѣ можали да имѣтъ безпристрастныи-тѣ наставникѣ на исторіи, а сѣ ся водили по честолюбивитѣ прихоты на завоевателитѣ царѣ, които въ грамзеніето си за завоеванія сѣ подкопавали основитѣ на държавѣ и сѣ истощавали народны-тѣ силы въ безполезны напѣванія было бы до пѣйдѣ опростително; защото не сѣ познавали до колко реалностъ е имала тая идея. Това обаче дѣто, при сегашнитѣ съвѣтъмъ други обстоятелства и други условия на държавното устройство, да гледамы какъ таквызи нѣкои жалкы пигмеи искатъ да играйтѣ истѣтъ роли, вижда ни ся не само голѣмѣ политическѣ погрѣшкѣ, но даже и пѣдо смѣшно, Донѣ-Кыхотско. Но вмѣсто да ся сѣмѣмъ нѣй жалитѣ, дѣто таквыз нѣкои сърбскы политикеры влачатъ Сърбскыйтъ народъ въ таквъ единъ пѣтъ, и жалитѣ не за тѣхъ, но за самыйтъ народъ, на който интересы-тѣ така безсовѣстно тѣпчатъ и го водятъ къмъ погубель, като не рачатъ да ся ползуютъ отъ спасителны-тѣ уроцы на исторіи.

Ако убо исторіята показва и благо-разумитѣ людѣ признаватъ, че както у много други народы тѣй и у Сърби-тѣ бързото разсипване на Душановото зданіе бѣше природно слѣдствие на събитията отъ това, гдѣто той прѣтминахъ границитѣ на обѣмѣтъ до който досега сѣ Сърбскый-тѣ народъ, и че то не бѣше освѣтъ една политическа погрѣшка; то каква полза да ся повтара тая истата погрѣшка и отъ днешно-то сърбско правителство и още въ днешното врѣме, когато просвѣщеніята въ сѣботенитѣ

имѣ интересы совѣтъ на народы-тѣ, на които иска да турѣ рѣжъ то, ще му прѣдстави прѣграды каквы-то Душанъ не е сѣрчалъ? Тежко изгнано ще ся напѣри Българското правителство, ако го е възбланило сполуката на Сардинското та ся е подпрѣтало на таквъ подвигъ, то трѣба да знае че е зѣвъ изгнано въ прѣдсмѣтнитѣ си, и ето казуваме му, че то не ще прѣдстави освѣтъ смѣнитѣ онѣзѣ роли на гарванѣтъ, който поискахъ като орелѣтъ да граби живы овнѣта.

Но нѣй, казуваме и това тукъ открито че, не желаемъ никакъ да видимъ, не правителственитѣ мѣжѣ на Сърбиѣ но, братскый-тѣ сърбскый народъ въ еднотакво позорно положеніе; нѣй отъ сѣрдце желаемъ да останеше той чистъ отъ тѣзи неправедны и обидны замысли, които освѣтъ че сѣ химерически и не обидочны, но още и ще възбуждѣтъ гибелнитѣ онѣзи и сѣсипителны и за двата народа ежбы и враждувания. . . . И жално, твърдѣ жално ще е ако малкото онѣзѣ несмыслѣны глави въ Бѣлградъ сполучатъ да разарятъ сърбскый-тѣ народъ съ злокобнитѣ си мысли, които вмѣсто за повишеніето му ще подѣйствуватъ за опростеніето му.

Нашето пѣй-искренно и пѣй-голѣмо желаніе, колкото за Сърбитѣ въ княжеството, е да извадятъ тѣ-изъ главѣ мысли-тѣ за прѣобладаніе, да напуснатъ суетнитѣ усилия съ коварно подмамване изнародѣванія на чужды народности да ся увеличатъ. Тѣ сѣ и така великы. Массата на цѣлѣй чистосърбскый народъ, ако и да не е както въ учебницитѣ имѣ стои отъ 7-8 милиона (а Българи 1,500,000!), нѣй знаемъ и не повѣдамы, че тя не е по-малка отъ масѣтъ на Българскый-тѣ народъ, и тя е доста да състави единъ народъ, който по численостъ-тѣ си да държи единъ добъръ *постъ* въ кругѣтъ на народитѣ на Балканскый-тѣ полуостровъ, а съ разумностъ-тѣ си да спечели благоденствіето въ себе си и уваженіето отъ съседитѣ си. Стига само днешнитѣ му прѣдводители, Бѣлградскитѣ дипломаты, да не бѣжѣтъ късгледы още и разгледы, но да викиятъ по-сѣриозно въ природѣтъ на своитѣ истинскы интересы; тѣй сѣмѣтъ и мыслитѣ имѣ да ся неспиратъ само надъ минутно бляскавѣтъ, и то по крѣвъ само, страницѣ на исторіи сѣ отъ Душановото врѣме, но да разгряхъ и по-последнитѣ страницѣ та да разгледатъ и слѣдствіята; а послѣ да ся повернитѣ и къмъ началото та да ся поспратъ и възгѣтъ въ дивитѣ онѣзи и обаятелнѣ картинѣ която имѣ прѣдстави страницата отъ златѣй-тѣ вѣкѣ на тѣхното съ Хърватитѣ единство, когато съгласно, мирно и кучно въ образованіето напредуващи, тѣ бѣхъ толковы честиты. . .

Най-послѣ, тежненіето на Сърби-тѣ въ Княжеството не трѣба да бѣде отъ вѣнъ границитѣ на тѣхный-тѣ народѣтъ крѣжъ: да изравнятъ сѣбѣ-тѣ си съ онѣзѣ на Хърватитѣ и Сърбитѣ въ Австріи и върху тѣзи основѣ да сграждатъ политикѣтъ си къмъ Истокъ, ето посокы-тѣ къмъ които трѣбало бы да лѣти Сърбскый-тѣ геніи. Тамъ трѣбаше тѣ, ако искаха да покажатъ родолюбіе-то си, да налагатъ: да съгласятъ своитѣ частны интересы съ онѣзи общитѣ на сѣрбскѣтъ народностъ. Така и само така бы отворили тѣ широко пространство за свободно развитіе на своето свѣтло бѣдущѣ; вѣнъ отъ този крѣжъ всяка стѣпка е неприродна, и Сърбитѣ въ Княжеството ще оплакватъ горко онзи дѣнь, кога сѣ ся повели слѣд тежненіята на байитѣ по късакрѣжѣ-тѣ епопей, а не на здравѣтъ политикѣ.

За сега нѣй имамы да ся растушамы съ това само, че зрѣлѣтъ политическѣ свѣтъмъ както и чистото и младото отечестволюбіе, което подбиза стары-тѣ дѣбове на вехтѣтъ интеллигенціи въ Сърбиѣ, дава ни надеждѣ че може да ся произведе едно прѣустройство въ вѣтрѣшный-тѣ душевѣнъ организъмъ на тѣзи малкѣ държавѣ, и нѣй готови да подпомогнемъ всяко подобно появленіе, весело посрѣщамы тѣзѣ първы зары на зрѣлѣтъ свѣтъмъ, които ся отражаватъ въ духовѣтъ на *отбранихъ сѣрбскѣ омида*.

## Недостатѣкъ въ успѣхѣтъ ни.

—о—

Отъ нѣколко врѣме на самъ, отъ какъ Провидѣніето ни изведе на видѣло, за да познаемъ вѣдѣтъ си, и вѣдѣтъ на чада-та си отъ безчеловѣчното владычество на грѣцкитѣ пастыри — отъ какъ нѣкои отъ по първитѣ между народа ни познахъ отъ правното вліяніе на грѣцизма, та пѣждѣхъ измежду народа лѣжепастыритѣ, отъ тогазѣ насамъ повече и повече починѣхъ да ся чуватъ въ народа выкове и въздишанія за Ученіе и за Просвѣщеніе. Въ градовѣтъ выкатъ “ученіе искамы!”, Въ селата выкатъ “ученіе искамы!”, Това ся утвърждава и отъ многого училища издигнѣты вредѣ по Българскитѣ градове и села. Ученіе! Просвѣщеніе! Днесъ за днесѣ тѣя гласове разбиватъ мѣлѣтъ по Българското населеніе. Да, подтвърждаватъ, искамы ученіе — ученіе и просвѣщеніе!

Но *ученіе* и *просвѣщеніе* сѣ двѣ различни нѣща; за това нека ги испытѣмы.

Ученіе ще каже познаніе на много нѣща и ученъ чловѣкъ е онъ който знае много нѣща. Напр. Ако знае чловѣкъ нѣкои языцы, ако знае нѣкои науки, или е опытенъ въ много житейскы работы, той ся казва ученъ чловѣкъ. Ученъ, а нищо повече. Това ученіе, това негово познаніе може да го води да бѣде по опасенъ за ближнитѣ си и по вѣрдителенъ на чловѣчеството, ако то не е придружено съ нравственно възпитаніе; защото ако той има развращенъ характеръ, колко повече познава, толко повече повѣрждава, и толко повече бѣдствіето ся умножава между хората: Защото ученіето може да е на лошійтъ чловѣкъ, както очи на крадецѣтъ, ножъ на убіецѣтъ, языкъ на лѣжецѣтъ, и крака на припѣкѣтъ да пролива крѣвъ. Само познаніе на много нѣща, не е нѣщо ни потрѣбно да умали бѣдствіето и да увеличи блаженството на кой да е народъ. Не, никакъ не. Това мое сѣжденіе ся подтвърждава отъ поведеніето на много учены мѣжѣ въ западнѣ Европѣ.

А пакъ просвѣщеніе е познаніе и употребленіето на това познаніе за добро на себе си, на народа си, и на цѣлото чловѣчество. Пѣй высокото познаніе не придружено съ желаніе да произведи добро, е губително оръжіе. И просвѣщенъ чловѣкъ е само онъ, който като има познаніе, было много или малко, употребява го да олеги окаянството на съотечественницитѣ си и на цѣлѣй родъ чловѣческый, и да имѣ бѣде причинѣ за блаженство. Просвѣщенный чловѣкъ не ще иска съ своето познаніе да съблича простѣтъ си съотечественницѣ. Той има чувствително сѣрдце и правѣ съвѣтъ. Той силно състрадае съ онѣи що сѣ около му. И врѣхъ вспѣхъ това, той има нравственѣнъ обходъ за примѣръ на благоденствіе. Ако просвѣщенъ чловѣкъ е търговецъ, съ това той ще помага за доброто на милыйтъ си народъ. Ако е градоначалникъ, блаженны бывать напѣтинѣ простѣтъ и сиромаситѣ му съграждани, защото той нѣма да гледа за въ джобѣтъ си отъ простѣтъ и безсиліето имѣ, (това за голѣмѣ жалостъ е общо въ народѣтъ ни!) но ще ся труди отеческы да варди интересѣтъ имѣ, да улегчава бѣдствіята имѣ, и да ги умѣдрява съ свѣтътитѣ и чловѣколюбивѣтъ си обходѣ. Ако просвѣщенный-тѣ стане свѣщенникъ, той нѣжно ще състрадава, и силно ще ся труди за духовнѣтъ и тѣлеснѣтъ ползѣ на словесното ся стадо. Той не ще може да търпи да прѣминува посвятаніето си въ службѣ Божіѣ врѣмя, въ опиваніе, въ лѣнство или въ святотатскѣ търговіи, когато народѣтъ има толкова пужѣ отъ религіозны наставленія. Той не ще бѣде наемникъ, но истиненъ пастырь. Той ще търси загубенитѣ овцы въ бѣднитѣ имѣ жилища, и въ губителнитѣ мѣста за да ги води съ разумнитѣ си поученія и съ святѣтъ обходѣ къмъ упокоителнитѣ пасбища. Ако просвѣщенъ чловѣкъ стане учителъ, той не ще да гледа какъ повече лири да земе, по спокойно да живѣе, и по много честь да добѣе отъ простѣтъ си съотечественницѣ, като предава на ученицитѣ высокы и чудны науки, като Алгебрѣ, Астрономіѣ, Физикѣ, Химіѣ, Риторикѣ и пр. ! Френскый Англійскый и пр. языцы! (Но за жалостъ

че наукитѣ сѣ лоши но че не имѣ е вѣрмѣ. Той ще учѣнява драгоценностѣтъ на ученицитѣ си, и ще имѣ предава не само много познанія, но и добро възпитаніе, което е необходимо за добръ гражданинъ, и истиненъ патриотъ. Той ще гледа да обрѣзова и характерѣтъ на младѣтъ си воспитаницы, а не да ги прави и възрѣтува, както ся често срѣща между пастѣ отъ вѣлчѣта на голѣмы вѣлцы.

Прочее, ученіе и просвѣщеніе сѣ двѣ различни нѣща.

Какъ смы нѣй Българитѣ въ отношеніе къмъ тѣхъ?

Напредѣваме ли къмъ ученіето? Да, напредѣваме. Ималъ сѣмъ случай да обхождѣ нѣколко села и градове изъ Българіѣ, Тракийѣ и Македоніѣ, и сѣмъ видѣлъ много ученицы които имѣтъ доволно познанія отъ нѣща, за които бѣщитѣ и дѣдѣтъ ни не бѣхъ нито сънували. И онѣи любопытны и полѣзны истинны които прѣди 15 год. не бѣхъ познати нито на учителитѣ ни, сега ся чуватъ отъ устата на седмогодѣшны дѣца. Още смы придобили на языкѣтъ си разны драгоценны книги. А онѣи отъ съотечественницитѣ ни, които сѣ были честити да ся учятъ по Европѣ запознахъ ны съ нѣкои полѣзны произведенія отъ просвѣщенный-тѣ свѣтъ.

Но какъ смы съ просвѣщеніето?

Назадъ, твърдѣ назадъ! Но благополучны ли станѣхмы отъ какъ начинѣхмы да ся учимъ? Не, пѣй най-малко. (?) по на-противъ по окаянни! (?) Уваженіе къмъ пастыритѣ, сѣжаленіе къмъ бѣднитѣ, любовь къмъ общото благоденствіе, знакове, а не гласове на истинно родолюбіе, повече и повече изчезнуватъ. И тѣи нѣща много изобилува между излѣзлитѣ отъ училищѣта. Нравственостѣта, която е необходима за блаженството на кой да е народъ, нѣмажѣ никакѣ между насъ. а особно между ученическыйтъ класъ. Пѣй безчеловѣчны дѣла, пѣй богохульны изреченія, и пѣй поразителны за едно народно сѣрдце обходы сѣмъ съгледѣтъ между младежѣтъ що е въ училищѣ, или е вече излѣзѣтъ отъ училищѣ. Който има баремъ малкѣ искрѣ отъ народно чувство, който баремъ малко разбира що е народностъ, и който има баремъ малко опытно око, не може да не прѣдвиди жалнитѣ сетинны на народа ни. А що е по жално има нѣкои учители които сами помагатъ за угасваніето на всякѣ нравственѣнъ искрѣ въ крѣхкитѣ сѣрдца на ученицитѣ си. Нѣкои отъ тѣхъ сѣ вече потруди-хъ да въведѣтъ театралнитѣ прѣдставленія у насъ, за възбужданіе на младежкитѣ страсти, а пакъ ни пѣй малко не ся погряжѣхъ съ поведеніето си и съ думѣ-тѣ си да вдѣхнѣтъ на младежѣтъ истинно родолюбіе, което е плодъ на просвѣщеніето. По многитѣ събиратъ пары за театра и лѣсны удовольствія, а пакъ бѣднитѣ и болнитѣ ся измѣчватъ отъ немощѣ и страданія. Такъво ли е просвѣщеніето? Ако е такъво, далечъ, далечъ да бѣде отъ насъ! Но това не е плодъ на просвѣщеніето, слѣдователно нѣма го у насъ.

Испѣдихмы грѣцкитѣ владыцы, че ни заслѣпѣвахъ и глобяхъ! Това е тѣй. И така ся извинявахмы, когато ны укорѣвахъ европейцитѣ че смы слѣпни и за нищо некадѣрни. Но сега съ какво ще ся извинимъ? Напр. Дѣло Нартенія миѣ прѣдѣ нѣкои мѣста, и толко имаше алѣмѣ-верѣшѣ, щого дошло бѣ редъ и за говедарѣтъ да ся опонятъ и да пасѣтъ народа. И нѣкои ся подсмивахъ и казвахъ: какъ ще правѣмъ за говедѣри, тѣ стѣиѣхъ народѣтъ просвѣтитѣли! Ахъ, рѣката ми не може да опише всичкото зло което вече имѣше изъ средѣ народа ни. Злото ся готви за насъ, и то пакъ отъ насъ. Горко ни! Е трѣба ли сега да ся мѣлчи за това? Его злото ся увеличава. О, народе, народе, вонѣтитѣ си достоенъ за оплакване, и сега повече отъ кой да е другъ пѣтъ! И нѣмашѣ ли народѣ вѣрны и мѣдри сынове кои да вѣдѣтъ това голѣмо зло, и да го възпрѣтъ? Нѣмашѣ ли въ средѣтъ си истинни патриоти, които да не турятъ прѣдъ на устата си въ тоя ти разрушителѣ възрѣжѣ, но да ти подадѣтъ рѣжѣ помощѣ? Да, вѣрватъ че имашѣ. За това о, всичкы вѣрни сынове, и истинни патриоти съ голѣмѣ молѣ ся приканвате на помощѣ. (Смѣди-Ив. А. Топжоровъ.

привъ пять дръжи въ читалището расказы за  
Богословіе-то, като расклоны предъизречено  
наукыта на многоидишты и строжко. Про-  
стота въ израженіе на высокыты му мы-  
сли, пестротата въ доказателства, пріятный  
и забавителный му слогу, направихъ живы  
впечатлѣнія на членове-ты читалищны, които  
остава крайне пріизителны и го похвалы  
пийа, дѣшава и за напредъ отъ твърде за-  
блуданіе и расказы.

Отъ сичко що сми до сега казали за-  
ключавами, че нашій учитель прѣди сич-  
ко трѣба да ся старай, штоо съсь своѣ-  
то добро поведеніе, съ своѣто точно ис-  
пълняване на длѣжноститѣ сн. съ своитѣ  
добродѣтеленъ животъ, да задобіе любовь  
почтаніе отъ народа. И само на този на-  
чинъ ще може да постые семето на до-  
бродѣтельтѣ между милыйтѣ ни народъ,  
само тогава съ похвалѣ ще носи име-  
то “народенъ учитель” само тогава съ  
чистѣтъ свѣстѣтъ можетъ каза: достойнъ  
е съмъ мѣсто съмъ

Τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας τοῦ ἀγίου Μελετίου  
 ὅλα εἶναι κατωκκλήμενα ἀπὸ Βουλγάρους, ἀλλ'  
 ἡ Πανιερ. τοῦ καταδιώκει τὴν Βουλγαρικὴν γλῶσσ-

Наше-то читалище ся съставлява отъ неограничено число членове, отъ които за сегощъ набиратъ до 80; въ него ся четятъ различные вѣстники, които ся издавать въ Османскѣхъ дрявляхъ и о сѣньи тѣхъ, высокоученый, неутомимый патриотъ Г-нъ Д. Славичевъ, у-

къмътъ ны за всегда густното му мѣа и ся  
замененъ съ "Българско-то свещенноначаліе."  
Свършено сѣ направи и една обща жалба  
до тукашното Правителство, въ който си из-  
вѣстиваше за станалѣтъ случки, и за народ-  
ното желаніе. То сѣ натовари отъ нашия стра-  
на да поднесе тѣмъ нашия жалба до В. Цар.

Наше-то читалище ся съставлява отъ неограничено число членове, отъ които за сегощъ набиратъ до 80; въ него ся четятъ различные вѣстники, които ся издавать въ Османскѣхъ дрявляхъ и о сѣньи тѣхъ, высокоученый, неутомимый патриотъ Г-нъ Д. Славичевъ, у-

граничено число членове, отъ които за сега  
ж набирать до 80; въ него ся четътъ раз-  
личны вѣстники, които ся издавать въ Осман-  
скитъ дрьжавъ и освѣтъ тѣхъ, високоученый,  
неуморный патріотъ Г-изъ Д. Славчевъ, у-

